

Digitale problemen

Arne van Mourik

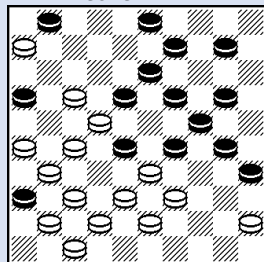
De open vraag van Wilsens

Ik citeer Hein Wilsens (*Hoofdlijn* 175, juli 2013, p.33): "Het wordt nu eindelijk eens tijd om een openbare discussie te voeren over hoe we online publicaties moeten beoordelen. Gezien de grote fraudegevoeligheid – sjoemelen met publicaties en dergelijke – zullen daarover immers goede afspraken moeten worden gemaakt".

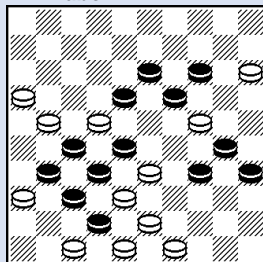
Hein schreef zo omdat Leen de Rooij hem er op attent had gemaakt dat de redacteur in *Hoofdlijn* 173 (mei 2013) een Guerra van zichzelf had geplaatst die in 2008 al te bewonderen was op diens eigen *Composite*, "een website die [...] inmiddels het loodje heeft gelegd".

Nu wil ik hier niet ingaan op de regulatie en betrouwbaarheid van online publicaties, dat is meer een onderwerp voor – inderdaad – een openbare discussie waarin meerdere sprekers (op papier!) hun visie tonen. Maar Hein sneed met zijn vraag een (nog) groter probleem aan en dat probeer ik nu wel enigszins uiteen te zetten: wat is in de 21^e eeuw eigenlijk een publicatie?

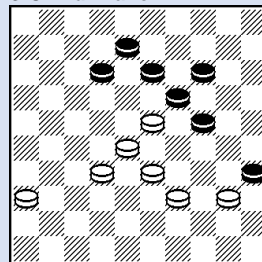
1 H. Wilsens

2 E. Zubov

3 C. v.d. Kuilen

FMJD-forum

De Guerra van Hein, zie **diagram 1**, zag op 29 februari 2004 het digitale licht. Schijf 45 komt via 372(48)42,32,34 op veld 12 uit en dan gaat het verder met het reeds bekende, maar o zo fraaie mechanisme 7,11,30,1,13 W+. We geloven Hein natuurlijk, wat die schrikkel-dag-publicatie betreft, maar te controleren door een ander is het niet meer. Moet de vastgelegde bron nu de verdwenen website *Composite* zijn (met publicatiedatum 29.2.2004) of *Hoofdlijn* mei 2013? En die vraag geldt zowel voor de database (Turbo Database Compositions) als voor elk nog te verschijnen boek/periodiek waarin het probleem wordt aangehaald.

Een site waarop veel meer eerste digitale publicaties verschijnen is het forum van de Wereld Dambond (Fédération Mondial du Jeu de Dames: FMJD). Zelf kan ik er niet zo goed wijs uit – zelfs mezelf aanmelden lukte niet – maar hopelijk begrijpt iemand het forum dermate goed dat diegene de daarop aanwezige nieuwe publicaties kan en wil toevoegen aan de database. Wat ik geloof ik wel begrijp is dat alle sinds de start online gepubliceerde problemen aldaar nog terug te vinden zijn. Maar hoelang nog? Voor altijd? Of verdwijnen er op den duur toch ook weer pagina's? Het is begrijpelijk dat de Koninklijke Bibliotheek ook websites wil gaan "digitaliseren(!)".

Eén van de problemisten die, eventueel onder pseudoniem, op het forum publiceren is Evgraf Zubov en uiteraard staat hij garant voor kwaliteit. Op maandag 7 april 2008 plaatste Zubov om 17.36 uur – online openbaring levert zelfs het exacte tijdstip van publicatie op – de compositie van **diagram 2** op het forum. De in eerste instantie wat stroperig lijkende, maar nadien toch fabelachtig blijkende ontleding is 217,161,482(39x48)43,6,42,12,1,40,31!! en na deze vangst van twee losstaande dammen (met een dam die nog schijf was op veld 16!) staat zwart machteloos. Op (49/50) volgt 43/44,13 en op (35) volgt eliminatie in twee stappen: 25,50 W+. Logisch lijkt mij vastlegging hiervan in de database onder 'Forum FMJD 7.4.2008', ook als Zubov de stand later elders ter publicatie heeft aangeleverd. Het forum van de werelddambond is, dunkt me, een officiële bron.

Schemerige bronnen

In **diagram 3** staat een prettig vormgegeven miniatuur, een bewerking van 8.22.37 = 36.D2 welke stand volgens de database (2013) slechts twee maal is bewerkt. Twee draken van uitvoeringen dus we mogen blij zijn met Van de Kuilen's oudere miniatuur; oplossing 339,7,2 (12)19(42)37,7.

Met de vastlegging van die 7 om 7 komt echter de actuele vraag op. Ik trof de stand aan in een brief van Max Douwes aan Kees van de Kuilen, geschreven tussen 1 en 20 juni 1942. Max reageert enthousiast op dit probleempje, dat Kees hem in diens voorafgaande brief heeft laten zien. Die brief ken ik niet en ook de brief van Max zou men als een niet-officiële bron kunnen beschouwen.

Navraag bij Eddie van de Acker leerde dat hij de stand al wel kende, echter met als aanduiding in zijn archief 'Van de Kuilen 1943, bron onbekend'. Eddie was verheugd met de constatering dat de stand nog een jaar ouder bleek en nam in zijn administratie op: 'brief Max Douwes aan Kees van de Kuilen d.d. juni 1942; auteur C. van de Kuilen'.

De vraag luidt nu: hoe moet de bron worden geduid in de database en mag deze überhaupt als een "geldige" worden beschouwd? Stel, in de toekomst blijkt Van de Kuilen diens miniatuur te hebben gepubliceerd in de dan wel bekende bron van 1943, bijvoorbeeld een regionale krant. Moeten de gegevens in de database dan weer van 'brief juni 1942' vervuild worden voor 'bron X, datum Y 1943'?

Wat ik maar wil zeggen is: wat moeten we in de 21^e eeuw nog beschouwen als officiële en wat als niet-officiële bronnen? Als een bron in de database is vastgelegd, wordt zo'n bron dan altijd officieel of niet? (Dat is denk ik waar Wilsens vooral op doelde.) Brieven, websites of gedrukte bronnen; maakt het nog uit, al dan niet mits de bron nog bestaat?

Gedeelde post

Steeds meer composities vinden een plek in de problemendatabase, doch nog bij lange na niet alles staat erin en bovendien zijn niet alle opgeslagen gegevens betrouwbaar – zie de genoemde afleveringen van februari en april 2013.

Sergej Yushkevitch schreef in *De Problemist* van augustus 2013 dat het Oekraïense tijdschrift *Ladya* in de periode 2005-2009 in totaal 1662 problemen publiceerde, ongeveer even veel op 64 als op 100 velden. Dat betekent dus ook ruim 800 problemen in de ons vertrouwde uiting.

Hoeveel van die achthonderd staan exact overeenkomstig in Turbo Database onder een andere – misschien de juiste – naam? Hoeveel zijn er nieuw? Hoeveel zijn er voordien of nadien voor wedstrijden ingestuurd en zodoende wel tot het Westen doorgedrongen? Hoeveel en welke blijven er (voor ons) onbekend, tenzij iemand die standen invoert?

Heeft een problemist in een ver land er boodschap aan als hem verteld wordt dat zijn probleem in *Ladya* 2009 bijvoorbeeld al in 1942 door Max Douwes werd opgetekend, maar niet, of op nog onbekende plek gepubliceerd?

Die laatste vraag is niet zo gek want Leen de Rooij heeft inmiddels vele problemen van Douwes ingevoerd die niet al geregistreerd waren door middel van een publicatie in een krant of tijdschrift (en van daaruit opname in de database). Leen leverde die in schriften genoteerde standen allemaal keurig aan met als "publicatiedatum" de door Max vermelde compositiedatum.

In een openbare discussie over registratie van online gepubliceerde problemen dient derhalve zeker meegenomen te worden of aan een oude brief, of zelfs het kladblok van de problemist, dezelfde rechten ontleend kunnen worden als aan een krant of aan een tijdschrift, waarvan de twee laatstgenoemde ongetwijfeld in de toekomst online zullen verschijnen, als dat niet (zoals bij een aantal clubbladen) al het geval is.

De oude brief, is dat niet gewoon een equivalent van de moderne 'post' op een website, zij het dat die voor meer dan één persoon zichtbaar is?

Controle

De tijd waarin publicaties steevast betrekking hadden op een (dam)periodiek of krant ligt achter ons. En ook toen al moest men voor de meest actuele kennis maar vertrouwen op hen die toegang hadden (en hebben) tot die bronnen – verzamelaars! Nu de database een dominante rol zal krijgen, of die al speelt, is het verifiëren van eerste-publicatiegegevens nog complexer geworden.

Om even het voorbeeld van diagram 3 te herhalen, de enigen die de bron tot hun beschikking hebben zijn K.W. Kruijswijk en, door middel van een kopie, ondergetekende. In feite een vergelijkbare situatie, zij het rooskleuriger, als die van Hein met wijlen zijn website...

Het zal er dus op neerkomen dat putten uit de database een kwestie is van vertrouwen op diegenen die de informatie hebben ingevoerd. Hoewel 'de digitale baas' altijd onalwetend zal blijven – we produceren maar door en niemand weet alles – dient die baas ons zoveel mogelijk te kunnen helpen bij onze 'probleemcheck' en bij het schrijven van artikelen.

Maar hoe "overleven" we de digitale bulk aan informatie? Wiens verantwoordelijkheid is het dat de juiste informatie dominant wordt aan foutieve? We blijven elkaar tot Sint Juttemis verbeteren omdat niemand toegang heeft tot alle correcte informatie. Het zij zo. Het enige dat we kunnen doen is ervoor zorgen dat de baas zoveel mogelijk bekende standen kent. Dat is vooralsnog belangrijker dan de exacte juiste bronnen, hoe gewenst die ook zijn.

